

מוזיאון המדוזות בקייב, אוקראינה

מאת: עמרי גלפרין

צילומים: אורית גלפרין ובאדיבות JELLYFISH MUSEUM

הייחודי שלו, וללקט מדוזות מכל רחבי תבל. נראה שמנהל המוזיאון, אולכסנדר יאנובסקי, לא יוותר כל כך מהר על אחד החלומות הגדולים שלו ושל אשתו יאנה.

גם בימים של מלחמה קשה מוזיאון המדוזות בעיר קייב שבאוקראינה ממשיך לפעול. במהלך התקופה המורכבת המוזיאון נאלץ לחדש פעמיים את האוסף

זה סיפור ארוך. אני מתעניין באקווריומים מאז שהייתי ילד, וכל החיים שלי סבו סביב בעלי חיים. אחרי שהתחתנו, רעייתי אמרה שהגיע הזמן שאוציא את כל האקווריומים שלי מהדירה, והחלטנו לפתוח חנות ולמכור אקווריומים. בשנת 2002 פתחנו את החנות בקייב, וזו הייתה הצלחה גדולה שהביאה אותי לרצות להתחיל בהרפתקה גדולה עוד יותר. אז החלטנו למכור את הבית שלנו, ופתחנו מרכז תצוגה מוזיאוני של אקווריומים. משם צמחנו לאושינריום, והבאנו 187 משלוחים של דגי מרינה עבור התצוגה. הרבה שיער שיבה צמח לנו מזה...

תעודת זהות:

שם: אולכסנדר יאנובסקי

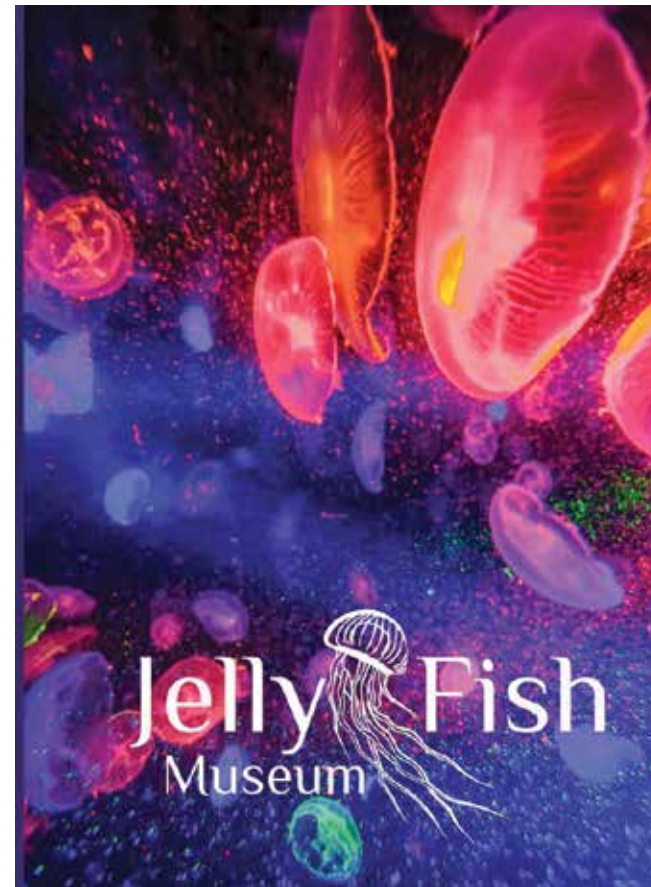
גיל: 47

מצב אישי: נשוי + שלושה בנים

מקצוע: יזם ובעלים של מוזיאון המדוזות בקייב, אוקראינה

אתר אינטרנט:
www.jellyfishmuseum.com.ua/en

כתובת המוזיאון לביקורים בקייב:
Jellyfish Museum, 7 Kreshatik street, Kiev, Ukraine

ראשית אולכסנדר, מה שלומכם בימים אלה של מלחמה בין רוסיה לאוקראינה?

תודה על ההתעניינות. זהו מבחן גדול שנפל על ראשיהם של כל האוקראינים. אנחנו סובלים מהמון כאב ופחד בכל יום. זו חרדה לגורל המשפחה והחברים.

אנחנו הולכים לדון על פרויקט ייחודי: מוזיאון המדוזות שהקמתם בקייב בשנת 2018. אבל לפני שנכנס לפרטים על אודות המוזיאון, האם אתם עדיין פותחים את המוזיאון בימים אלה של מלחמה?

כן, המוזיאון פתוח, אבל היינו צריכים לסגור אותו פעמיים. בפעמיים האלה גם איבדנו את כל אוסף המדוזות, ופעמיים היינו צריכים לשחזר אותו. בפעם הראשונה סגרנו בתחילת המלחמה, ובפעם השנייה בגלל הפסקת חשמל ממושכת.

מדובר במוזיאון מרשים, שלשמחתי ביקרתי בו בשנה הראשונה שנפתח. לפיכך החלטתי ליצור איתך קשר ולהתעניין בשלומך ובשלום המוזיאון. מה הרקע שלך שמוביל אותך לרעיון לפתוח מוזיאון כזה?

- 1 בתצוגה עשרות אקווריומים ייחודיים עם מדוזות. בחלק קטן של האקווריומים מוצגים גם דגים.
- 2 שלט הכניסה למוזיאון המדוזות שבקייב.
- 3 חלק מתהליך הרבייה של המדוזות נעשה במקום: מפוליפ הן עוברות תהליך מטמורפוזי המוביל להיווצרות המדוזה.

ומשם צמח הרעיון החדש למוזיאון מדוזות?
לרעיון של מוזיאון המדוזות הגענו רק בשנת 2016.

הייתי אומר שהחלומות שלך די יקרים למימוש, ויש בהם לא מעט סיכונים ואתגרים...

כן, אלה חלומות יקרים מאוד, אבל היה לנו מזל למצוא שותף-משקיע. זה קרה כשהחלטנו לפתוח את אושינריום מי הים הראשון שלנו. אז מבחינה כלכלית זה הסתדר. ובקשר לסיכונים, כולם הסכימו שהפריקט מסוכן מאוד ואף אחד לא יכול היה לצפות אם הוא יהיה רווחי. אבל עבורי, באופן אישי, זו הייתה הזדמנות ענקית ללמוד ולחקור את נושא המדוזות לעומק, את דרכי תחזוקתן וגידולן, התזונה שלהן ועוד. זו באמת הייתה הרפתקה מדהימה לתוך עולם לא ידוע, וגרמנו לזה לעבוד.

אבל מכל בעלי החיים דווקא מדוזות? מאין הרעיון הזה נולד?

זה באשמת (או בזכות) רעייתי יאנה... היא אוהבת את היצורים הימיים האלה. גם מבקרים באושינריום הראשון שלנו גילו עניין רב במדוזות. היו לנו שם שני אקווריומים עם מדוזות, ושמו לב שאנשים נעמדים

לזמן ממושך בדיק ליד האקווריומים הספציפיים האלה. באחת הפעמים רעייתי אמרה לי: "אנחנו חייבים לפתוח מוזיאון, אבל רק של מדוזות!" אני ידעתי שיש כ-2,000 מינים של היצורים האלה, ושמוזיאון אחד לא יספיק כדי להציג את כולם, אבל היינו צריכים להתחיל ממשו.

הידע הוא משמעותי כשעובדים עם בעלי חיים, ובפרט עם כאלה שאני מניח שהמידע על הגידול שלהם בשבי הוא מוגבל. אז איך מתחילים?

למען האמת, ידעתי מעט על מדוזות, אבל כאיכטולוג (חוקר היבטים הקשורים לביולוגיה של דגים כולל אנטומיה, התנהגות וסביבת דגים, איך דגים מתקשרים עם אורגניזמים אחרים וכדומה), שגם מומחה לאקווריומים, אז כל מה שנותר לי זה ללמוד את התחום לעומק.

① יאנה, שבהקמת המוזיאון הגשימה את חלומה, גזרת את סרט חניכת המוזיאון בשנת 2018, כשלצידה בעלה אולכסנדר.

②③ אחד האתגרים הגדולים הוא בהשגת המדוזות והפוליפים מרחבי תבל. באוקראינה אין שום סיכוי למצוא ספקי מדוזות או ציוד תומך, לכן הייבוא שלהם הוא מהשוק הבינלאומי, בייחוד זה האסיאתי.

מה שכן, מאז 15 שנות הפעילות שלנו, יצרנו קשרים רבים ברחבי העולם, והתחלנו לחפש מישהו שיוכל לעזור לנו בעניין הזה של מדוזות. ואז גילינו שבאסיה נושא המדוזות מפותח מאוד. סין, הונג קונג, סינגפור ויפן היו המדינות שנסענו לחקור. במיוחד הקולגות שלנו ב"אקווריום קאמו" (Kamo aquarium) שביפן, הם עזרו לנו מאוד. שם עשינו את ההכשרה הבסיסית שלנו. להערכתנו, צברנו שם כ-40 אחוז מהידע שהיינו צריכים, ואת שאר הידע צברנו במהלך הבנייה והתפעול של המוזיאון.

מה היה האתגר הגדול ביותר בהקמה?

למען האמת, הכול היה קשה. ראשית, באוקראינה לא מייצרים אקווריומים, לא כימיקלים לאקווריום וגם אין מלח ומזון למדוזות. כל אלה הם ייבוא מאירופה, ארצות הברית ואסיה. וכל זה יקר מאוד כשמייבאים לאוקראינה, וזה גם כרוך בלוגיסטיקה מסובכת.

היה לנו זמן קצוב מאוד לארגון המוזיאון. המבנה של המקום היה ישן מאוד ובלתי שמיש. פתיחת המוזיאון עצמה התקיימה בתקופת החורף, ובתקופה זו קשה מאוד לספק בעלי חיים בשל תנאי מזג האוויר. כמו כן, אין טיסות ישירות לאוקראינה ממדינות שמהן ניתן לייבא מדוזות, וההובלה לוקחת יותר זמן, דבר שמסכן את החיים של המדוזות בהובלה. אתן לך דוגמה: יאנה, אשתי, רצתה מאוד להשיג את "מדוזת רעמת האריה" (Lion's Mane jellyfish), אבל אפשר היה להשיג אותה רק במלזיה. במשך שלושה חודשים היא חיפשה משלוח של עשר מדוזות, אבל הספקים יכלו לספק רק גדולות. ככל שהמדוזות גדולות יותר, הסיכוי שישרדו חיות בשילוח – קטן יותר. לבסוף הגיעו 300 ליטרים של מים עם שמונה מדוזות שלא שרדו...

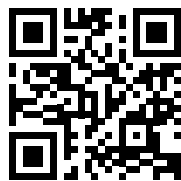
- ① "מדוזות לאוהבים והאהובים". במוזיאון אקווריומים גליליים, ריבועיים, עגולים ואפילו בצורת לבבות.
- ② משלוח המדוזות הראשון נכשל, ובמקום לקבל את בעלי החיים הייחודיים הגיע מכל מים עם שמונה מדוזות שלא שרדו.
- ③ גם בתקופה זו של המלחמה, במרבית הימים המוזיאון עודנו פתוח למבקרים. זה כמובן נדיר מאוד למצוא שם תיירים זרים.

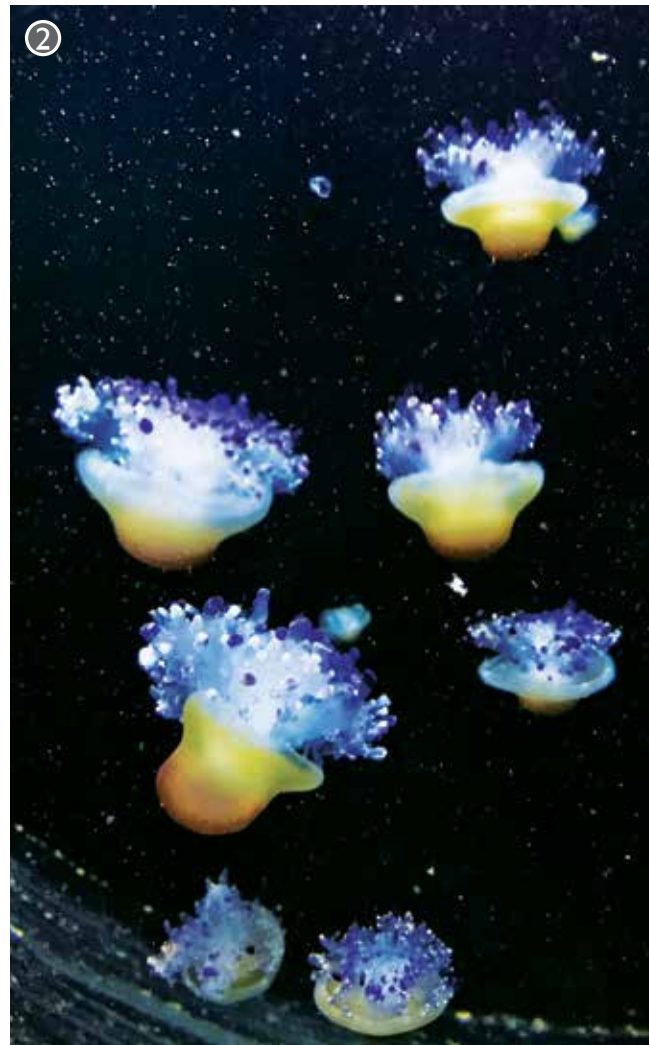

ובכל זאת, מהו החלום שלך? כפי שהבנתי - אתה אף פעם לא מפסיק לחלום.

באופן אישי אני אוהב להתעסק עם בעלי חיים ימיים: לטפל בהם, לגדל ולחקור אותם, וזה מספיק לי. חשוב לי לשמר את מה שכבר נוצר, אבל בהתחשב במציאות של היום, החלטנו לפתוח מוזיאון מדוזות בארצות הברית כדי שיהיו הזדמנויות להתפתחות. כעת יאנה מכינה פרויקט במטרה להשיק אותו שם. ניתן גם לראות אותו באתר האינטרנט:

www.jellyfish-museum.com

האם אתה מקבל תמיכה של ארגון ממשלתי או בין-לאומי בימים אלה?

לא, אבל יצרנו קשר עם ארגון ששמו EAZA (European Association of Zoos and Aquaria). קראתי שהם מגייסים כספים עבור גני חיות באוקראינה, ובכך מסייעים להם. אבל בינתיים לא זכינו לשום תגובה מהם, כנראה כיוון שאנחנו לא חברים בארגון הזה.

ומה עם הכרה מקומית מהשלטונות האוקראיניים? הרי הסתכנתם והבאתם לכאן משהו ייחודי מאוד.

בהחלט זכינו להכרה וגם זכינו בשני פרסים: אחד ממשרד החינוך של אוקראינה ואחד מראש עיריית קייב, ויטלי קליצ'קו. אבל הפרסים העיקריים שלי הם הכרת התודה מהמבקרים, ובמיוחד מהילדים.

אתם עושים דבר כל כך ייחודי למען החברה והחינוך. האם יש לכם מטרה עתידית?

זה עדיין לא הזמן לחשוב על העתיד. המטרה העיקרית שלנו היא לשמר את הקיים ואת מקומות העבודה של העובדים שלנו, שחלקם עובדים איתנו כבר למעלה מ-22 שנה.

האם יש לך מעבדת מחקר לתלמידי אוניברסיטה או תלמידי בית ספר?

היינו רוצים מאוד שיהיה אזור כזה, אבל לצערנו אין לנו מקום למעבדה מקצועית היות שהמוזיאון קטן מאוד. עכשיו יאנה עוסקת בתכנון פרויקט של מוזיאון מדוזות בארצות הברית, ושם יהיה מרכז מחקר.

אני מאמין שבשל המלחמה אתה דואג כל הזמן שמא יקרה משהו לפרויקט החלומות שלך.

כמה שזה נכון, לא ניתן אפילו לתאר את זה במילים.

1 אולבסנדר מגשים חלום. לשם כך, אולבסנדר ואשתו יאנה אפילו נטלו סיכון ומכרו את ביתם. עם הכסף הקימו את האושיניריום, בטרם פתחו את מוזיאון המדוזות הנוכחי.

2 הכוונה לפתוח מוזיאון נוסף בארצות הברית. כחלק מהמבנה יהיה במקום מרכז ולימוד לתלמידי בית ספר ולסטודנטים.

3 המוזיאון זוכה להכרה ולאחדה של הרשויות באוקראינה, ובפרט בעיר הביירה קייב. למרות זאת, תקופת המלחמה ערערה את קיומו והוא זקוק לתמיכה חיצונית ולתרומות.

אז מאיפה משיגים את המדוזות בפועל?

אספנו לאט לאט מכל רחבי העולם. את מרביתן הבאנו לא כמדוזות אלא כפוליפים, שמהם התפתחו המדוזות.

האם אתם מרבים מדוזות בשבי?

כן, אנחנו מרבים מדוזות במקום. המדוזות למעשה נשמרות במצב של פוליפ, שזהו שלב מוקדם במעגל החיים של המדוזה, ובעת הצורך, במינים מסוימים, אנחנו מבצעים סטימולציה, שזו הפעלה של מעגל החיים שגורם להבשלה - למטמורפזה - ולהגעה למדוזה. זה אולי נשמע פשוט, אבל בפועל זו עבודה ממושכת שדורשת קפדנות רבה.

ואיך התגובות של המבקרים במוזיאון ייחודי שכזה?

אנשים רבים מופתעים מהמגוון הרב של המדוזות. בדרך כלל, הם רגילים לראות רק את המינים שחיים באזורם. גם העובדות על המדוזות, שהמוזיאון חושף, מוסיפות המון עניין בביקור. באופן כללי, המבקרים יוצאים מכאן עם רשמים מיוחדים ורגשות נפלאים.

איפה יש עוד מוזיאונים של מדוזות בעולם?

יש מוזיאונים כאלה גם באסיה. לעיתים קרובות, סוגים מסוימים של מדוזות מוצגים גם באושיניריומים.